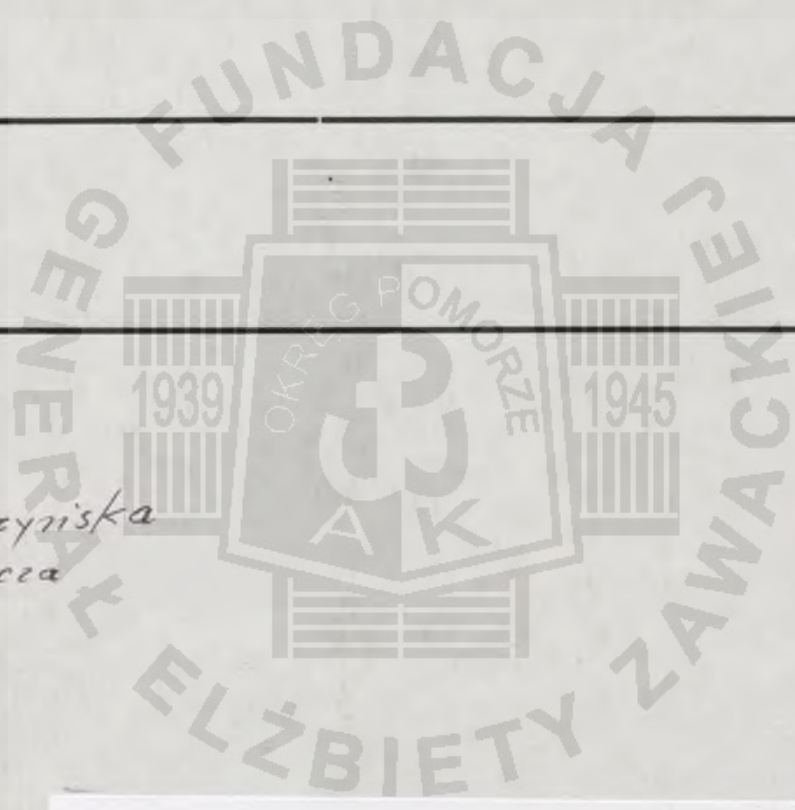
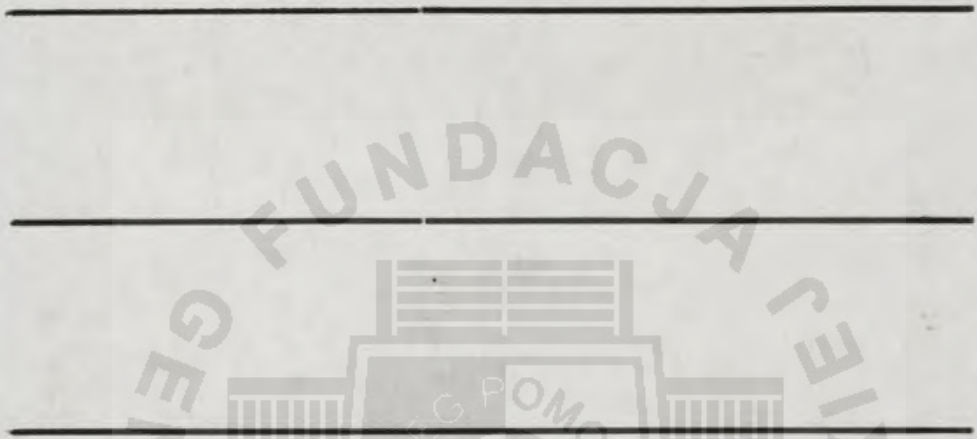

poprzedni nr K-518

v'101 2/3

FUNDACJA GENERALNA ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Muzeum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 55 22 185
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl
NIP 56 15 25 127; REGON 370842755
KRS 000041692
Konto: 12 100 1506 0000 0000 5002 07

Wanola Ruczyńska
ul. Mickiewicza

Toruń
KOP,
"Bat. Śmierci"

+
a

Kronich Helena vel Halina
Kronich Agata
z d. Dargel
K: 518/518 Pom. a i b

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Hranich Helena, Hranich Agata

T: M-518/518 Pom.

*Toruni K.O.P. Batalion
"Śmierci"*

- I./1. Relacja *k. 2 s. 1-2*
- I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —
- I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora *k. 1 s. 1*
- II. Materiały uzupełniające relację *k. 1 s. 1*
- III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —
- III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —
- III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —
- III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —
- III./5. Inne ... —
- IV. Korespondencja
- 1) Fundacji k. 3 s. 1-3*
- .....
- .....
- V. Nazwiskowe karty informacyjne *k. a) Helena k. 15
b) Agata k. 13*
- VI. Fotografie *brak*

1/1 Relacja - Kwanich Agata, Helena ...

1. Informacja o działalności rodziny Kwanichów
Agaty, Heleny i Maksymiliana autorstwa
Krzyszyny Łakomskiej, mpis k-2 5.1-2

Kranich Agata z domu Dargel (1892 – 1974)

(Działaczka plebiscytu na Warmii i Mazurach w okresie międzywojennym i ruchu oporu w okresie okupacji hitlerowskiej, członkini KOP)

Agata Kranich (3 VIII 1892 Białuty koło Olsztyna – 25 VI 1974 Toruń) wraz z mężem Maksymilianem, z zawodu kolejarzem, i córką Heleną, należeli do Komendy Obrońców Polski. Byli współtwórcami ruchu oporu od początku wojny na terenie miasta Torunia. Rodzina Kranichów udostępniła swoje mieszkanie przy ul. Batorego 11, na punkt kontaktowy. W listopadzie 1939 r. spotykali się w nim m. in. oficerowie WP, W. Hoppe, A. Zaborowski, W. Geringer, współtwórcy „Batalionów Śmierci”, a także członkowie KOP i utworzonej tuż przed wybuchem wojny organizacji „Grunwald” mjr J. Cyrklewicz, W. Ciesielski, A. Antczak. W obejściu ogrodu Kranichów ukryta była broń i czasopisma konspiracyjne „Polska Żyje”. Organizacje nie prowadziły dokumentacji ze swoich spotkań. Jednakże ze spisanych i opublikowanych po wojnie relacji wynika, iż spotkania w mieszkaniu Kranichów miały zasadnicze znaczenie dla działalności konspiracyjnej w Toruniu.

6 III 1940 r. w skutek dekonspiracji i prawdopodobnej zdrady, nastąpiły aresztowania, przede wszystkim wśród „Batalionów Śmierci”, a także członków organizacji „Grunwald” i KOP, określane mianem „Wsypy”. Aresztowano m. in. Agatę Kranich z mężem Maksymilianem i córką Heleną. Wszyscy zostali osadzeni w toruńskim Forcie VIII. Agata Kranich wkrótce po przesłuchaniach została przewieziona na gestapo do Bydgoszczy, poczym 16 IV 1940 r. trafiła transportem do obozu koncentracyjnego Ravensbrück. Nr obozowy 3195. Pracowała w obozowej kuchni, z której przemycała żywność do rewiru tyfusowego i szpitalnego, przyczyniając się do podtrzymania przy życiu najczęściej poszkodowanych. Przeżywała do końca istnienia obozu, który został zlikwidowany z dniem 22 IV 1945 r. Ewakuowano ją przez Szwedzki Czerwony Krzyż do Szwecji 25 IV 1945 r.

Agata Kranich Wróciła do kraju na przełomie 1945 i 46 r. Po wojnie mieszkała wraz z mężem Maksymilianem Kranichem przy ul. Mickiewicza 52/5. Należała do ZBOWiD. Zmarła 25 VI 1974r.

Kranich Helena ur. 11 III 1918 r. w Gelsenkirchen, Nadrenia. Córką kolejarza Maksymiliana i Agaty z domu Dargel, zamieszkała w Toruniu przy ul. Batorego 11. Jesienią 1939 r. Helena i jej rodzice stali się członkami KOP; ich mieszkanie było lokalem spotkań członków ruchu oporu z komendantem toruńskim KOP, Alfonsem Zaborowskim, narzeczonym Heleny. Aresztowani 6 III 1940 r. w czasie pogromu marcowego, zostali osadzeni w Forcie VIII w Toruniu. Helena ciężko skatowana w śledztwie, chora na płuca została zwolniona z więzienia w beznadziejnym stanie dnia. Zmarła 4 X 1941 r. u rodziny w Rawiczu.

Kranich Maksymilian – mąż Agaty Kranich, ur. 18 XI 1888 r w Gelsenkirchen (Nadrenia). Syn Mariana i Anny. Działacz ruchu oporu w okresie okupacji hitlerowskiej. Aresztowany wraz z żoną i córką 6 III 1940 r.; osadzony w Forcie VIII w Toruniu. Wywieziony do obozu Oranienburg, gdzie przebywał do chwili oswobodzenia obozu i wywiezienia go do Szwecji przez Czerwony Krzyż. Po wojnie wrócił do kraju, gdzie wraz z żoną Agatą Kranich mieszkał w Toruniu przy ul. Mickiewicza 52/5.

FAPAK, Relacje W. Ruczyńska, I. Ostojka - Pałacowa.

M. Baranowska (w:) „Ruch Oporu Ravensbrück, Międzynarodowy Zjazd w Jaszowcu”, ZBOWiD Katowice, s. 140; A.P., Toruń, Akta ZBOWiD, nr 4667, sygn. 1/246 (informacja o Maksymilianie Krananich).

T. Jaszowski, współpraca W. Jastrzębski, „Gestapo w walce z ruchem oporu nad Wisłą i Brdą”, Bydgoszcz 1985, s. 54, 75 – 78.

W. Kiedrzyńska, „Ravensbrück Kobiety Obóz Koncentracyjny”, Warszawa (wyd. II) 1965, s. 370 – 432 zawierają listy więźniarek politycznych. Jak nadmieniam autorka, listy zawierają błędy i wymagają uzupełnienia z uwagi na fakt, iż były ratowane i wynoszone z narażeniem życia przez same więźniarki w chwili likwidowania obozu z dniem 25 IV 1945r. Numer obozowy 3195 należący do Agaty Kranich zapisano mylnie jako Agata Kranisz z domu Dargel.

K. Podlaszewska, „Batalion Śmierci za Wolność w Toruniu w świetle nowych relacji” (w:) „Pomorskie organizacje konspiracyjne (poza AK) 1939 – 1945” (pod red. J. Szilinga i S. Salmonowicza), Toruń 1994, s. 145 – 151.

W. Puzanowska, (w:) „Ruch Oporu Ravensbrück...”, s. 210.

„Słownik uczestniczek walki o niepodległość Polski 1939 – 1945”, PWN, Warszawa 1988, s. 214.

Z. Waszkiewicz „Z dziejów ruchu oporu w Toruniu i powiecie toruńskim podczas okupacji hitlerowskiej”, Roczn. Tor. nr 15, 1980, s. 60.

E. Zawacka, „Polki toruńskie w konspiracji wojskowej podczas ostatniej wojny” (w:) Roczn. Tor. nr 16, 1983, s. 45, 91, 82 – 83, 91.

E. Zawacka, „Szkice z dziejów Wojskowej Służby Kobiet”, Toruń 20001, s. 237, 268, 272.

Krystyna Łakomska

1/3. Inne materiały dokumentacyjne
dotyczące rodziny Krawichów:

1. Oświadczenie Ostojskiej Gminy
z m. Pałacowej z 13.09.1972, nr 15 k. 1 s. 1

(odpis)

A

Toruń, dn. 13 IX 1972

Oświadczenie

W związku z aresztowaniem moim przez Gestapowców w dniu 6.III.1940 r.

W dniu 6.III.1940 r. przybyło około godziny 21-szej dwóch gestapowców i po przeprowadzeniu rewizji dokładnej mieszkania, wraz z siostrą Izabelą Ostojką obecnie Zuchowską zostałam aresztowana i przewieziono nas do Gestapo na ulicę Bydgoską. Po osobistej rewizji, przewieziono mnie do fortu VIII. Nadmieniam, że należałam do "Batalionu Śmierci". Po cztero miesięcznym pobycie, zawieziono nas do Berlina do więzienia na Aleksander Platz. Po dwóch dniach wywieziono nas do Ravensbruck. 25 IV 1945 r., zostałam wywieziona razem ze współwięźniarkami do Szwecji przez Szwedki Czerwony Krzyż.

Współwięźniarkami były:

Leonarda Biernacka \ Bema, 22. X.p. wieżowiec \ Atra \ m.97 \
Cecylia Zelek obecnie Mantey
Aleksandra Sobieralska obecnie Szewa, Toruń, ul. Poznańska 72
Helena Solecka obecnie Ezupowicz, Toruń ul. Matejki 49 \ II p.
Jadwiga Solecka mieszka w Argentynie
Maria Mach
Maria i Julia Drzewieckie \ nie żyją \
Wanda Ruczyńska, Toruń, Mickiewicza 92, m.2
Anita Kranichowa, Toruń, Mickiewicza 52, zmarła 25.VI.1974 r.
Krzyczyńska Maria \ nie żyje \
Chudzińska, Linowieckie \ 3 siostry \
Maria, Lucja i Aleksandra Polczyńskie mieszkają w Anglii
Urszula Krzyżanowska z matką Chojecką \ nie żyje \
Jadwiga Pohl
Janina Sobczyńska
Helena Piotrowicz
Irena Głowacka obecnie Edgwis mieszka w Szwecji Bulmering

Komendantem "Batalionu Śmierci" był oficer polski, którego rozeznałam w czasie przesłuchania w Gestapo.

Danuta Pałacowa z d. Ostojka
Toruń, ul. Mickiewicza 57m.1

Onyż, zob. w T: 2/2 Pam. Ostojka Danuta Toruń

II. Materiały uzupełniające relacje - Kramich
Helena...

1. Pismo Tadeusza Jaszowskiego do
Damuty Paśce - dot. działalności
"Batalionu Śmierci", odpis, mpis k. 1 s. 1

(odpis)

1

Obywatelka
Danuta Pałac
Toruń
ul. Mickiewicza 57m.1

Szanowna Pani!

Okręgowa Komisja zamierza podjąć czynności śledcze w sprawie zbrodni funkcjonariuszy Gestapo w Toruniu i Grudziądzu popełnionych na członkach polskiego ruchu oporu.

W związku z aresztowaniem Pani w marcu 1940 r. za przynależność do "Batalionu Śmierci" uprzejmie proszę o informacje czy w tym czasie działalności tej organizacji, poza ogólnym podnoszeniem na duchu społeczeństwa polskiego posiadała jakieś znaczenie wojskowe, bądź dywersyjno-sabotażowe, które uzasadniałoby tak drastyczne wystąpienie Gestapo?

W jakim wieku była Pani, oraz inne osoby Pani znajome bądź krewne aresztowane w tym czasie i jaką konkretnie działalność przejawiały? Czy było to rozlepianie ulotek, czy roznoszenie komunikatów radiowych, bądź wydawanie periodycznie ukazującego się pisma, o jakiej nazwie i treści?

Na jakiej bazie organizacja została utworzona? Czy chodziło o uczniów czy uczennice jednej szkoły, czy o drużynę harcerską, czy też wreszcie o komplety uczniowskie pobierające lekcję muzyki? Co zdaniem Pani przyczyniło się do aresztowań, czy wprowadzenie do Waszej organizacji agenta, czy przypadkowa wpadka, czy też inwigilacja z zewnątrz określonych osób bądź miejsca np. szkoły? Jaką rolę w organizacji odgrywała szkoła przy ul. Strumykowej i osoba prof. Moczyńskiego? Czy był on nauczycielem muzyki w tej szkole?

Czy mówi coś Pani nazwisko Wiśniewski?

Jak wyglądało aresztowanie przez Gestapo? Czy przyszli pod znany sobie adres i szukali określonych osób czy też aresztowali dopiero po przeprowadzeniu rewizji i jej wynikach? Jak traktowali osoby aresztowane, kto konkretnie prowadził śledztwo, czy zna Pani nazwiska funkcjonariuszy Gestapo w Toruniu i czy wszyscy postępowali brutalnie? Kto był tłumaczem Gestapo?

Czy było prowadzone formalne śledztwo, tzn. czy spisywano protokoły, czy też tylko chodziło o zdobycie informacji? Czy opierano się tylko na wymuszonych zeznaniach, czy też Gestapo posiadało jakieś dowody rzeczowe, np. ulotki, gazetki, broń itp. Czy była Pani z kimś konfrontowana i czy kto Panią obciążał?

Jaki był stosunek "Batalionu Śmierci" do innych organizacji niepodległościowych i kiedy i gdzie został "Batalion Śmierci" założony? Kto był założycielem? Czy w składzie dowództwa był jakiś zawodowy wojskowy i jak się nazywał, względnie jakiego pseudonimu używał?

Czy aresztowana w tej samej grupie Anita Kranichowa była krewną Maksymiliana Kranicha zam. w czasie okupacji przy ul. Batorego w Toruniu?

Kto jeszcze zdaniem Pani mógłby dostarczyć informacji na temat śledztwa prowadzonego przez Gestapo przeciwko członkom "Batalionu Śmierci"?

Przepraszam bardzo, że wracam do tych bolesnych dla Pani wspomnień, ale niestety nie ma innej drogi dla ustalenia obiektywnej prawdy

Oczekując łaskawej odpowiedzi
pozostaję z szacunkiem
dr. Tadeusz Jaszowski

oryginał zob. w T:K:3/0 Pom. Ostojskie Danuta

IV/1. Korespondencja Fundacji:

1. Pismo Fundacji do Arch. Państw.
w Toruniu z 3.02.2005 - dot. losów
rodziny Krauch, mpis, kop. k. 15,1
2. Pismo Arch. Państwowego do
Fundacji z 29.09.2005 - odp. na
poz. 1, mpis oryg. k. 15,2
3. Pismo Woj. Pomorskiego z 31.03.2005
- dot. rods. Krauch, mpis oryg. k. 15,3

FUNDACJA

ARCHIWUM I MUZEUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ ORAZ WOJSKOWEJ SŁUŻBY POLEK

BIURO FUNDACJI • 87-100 TORUŃ • UL. WIELKIE GARBARY 2 • TEL. (0-56) 65-22-186
<http://www.um.torun.pl/archAK>, e-mail: AK@um.torun.pl, fapak@wp.pl
KONTO: WIELKOPOLSKI BANK KREDYTOWY SA W TORUNIU · NR RACHUNKU 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Toruń 2.02.2005 r.

L. dz. 192/Rom 410/05

*Wzrost, dane
- rodz. Kranichów*

Archiwum Państwowe
ul. Idzikowskiego 6
87-100 Toruń

Szanowni Państwo !

Zwracamy się z uprzejmą prośbą o potwierdzenie adresu zamieszkania i podania posiadanych przez Państwo danych personalnych rodziny, która w latach przedwojennych i w czasie okupacji hitlerowskiej zamieszkiwała w Toruniu przy ul. Batorego 11 :

Kranich Agata ,
Kranich Helena ur. 1918
Kranich Maksymilian

Informacje, o które prosimy , są potrzebne do opracowania biogramów w „Słowniku biograficznym konspiracji pomorskiej 1939-1945”.

Serdecznie dziękujemy za pozytywne ustosunkowanie się do naszej prośby.

Z poważaniem ..... *Elżbieta Skerska* .....

Elżbieta Skerska redaktor „Słownika”

P.S. W załączeniu przesyłamy ostatni numer „Biuletynu” naszej Fundacji.

ARCHIWUM PAŃSTWOWE w TORUNIU

87-100 Toruń,
Oddz. I, Dyrekcja - Plac Rapackiego 4
tel. (0-48) (0-56) 622 47-54; tel./fax. (0-48) (0-56) 621-01-29
e-mail: aptorun@poczta.onet.pl

Oddz. II; Oddz III - ul. Idzikowskiego 6
tel./fax (0-48) (0-56) 654-84-41; 651-42-05
e-mail: apflisak@poczta.onet.pl

87-800 Włocławek
Oddział AP w Toruniu - ul. Ks. J .I. Skorupki 4
tel./fax. (0-48)(0-54) 232-28-57
e-mail: apwloclawek@poczta.onet.pl

FUNDACJA
"Archiwum i Muzeum Pomorskie
Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek"

Wpłynęło dnia: 17. 02. 2005
L. dz. 564 / Pom - 410 / 05
Załączniki: .....
Referent: .....

Fundacja Archiwum i Muzeum
Pomorskie AK oraz Wojskowej
Służby Polek
Ul. Wielkie Garbary 2
87-100 Toruń

Wasze pismo z dn.:

Znak:

Nasz znak:

Data:

L.dz. 192/Pom-410/05

840 - 11 / 05

2005-02-09

Archiwum Państwowe w Toruniu zawiadamia, że nie odnaleziono akt potwierdzających adres zamieszkania oraz inne dane dotyczące rodziny Kranich, zamieszkującej w okresie międzywojennym i w czasie okupacji hitlerowskiej w Toruniu.

Sprawdzono /bez pozytywnego rezultatu/ zachowane do ok. 1929 r. akta meldunkowe miasta Torunia, a także pochodzące z 1940-1941 r. listy podatników zamieszkałych pod wskazanym adresem - ul. Batorego 11. Ponadto, z akt Zarządu Miejskiego w Toruniu z lat 1939-1945 sprawdzono listy osób wysiedlonych w 1939 i 1940 roku.

Z akt Zarządu Miejskiego w Toruniu z lat 1945-1950 sprawdzono kwestionariusze szkód wojennych, jednak brak w nich wniosku osób o nazwisku Kranich. Powojennej ewidencji mieszkańców Torunia nie posiadamy.

ZW

z poważaniem

DYREKTOR
Archiwum Państwowego
w Toruniu

mgr Beata Herdżin

WOJEWODA POMORSKI

SO.III.5113/75/05

Gdańsk, 2005-03-31

FUNDACJA
 "Archiwum i Muzeum Pomorskie
 Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek"
 w Toruniu

Wpłynęło dnia: 7.04.2005
 L. dz. 1049/Pom-110/05

Załączniki: .....
 Referent: .....

Fundacja Archiwum i Muzeum
 Pomorskiej Armii Krajowej
 oraz Wojskowej Służby Polek
 ul. Wielkie Garbary 2
87-100 Toruń

Odpowiadając na zapytanie w sprawie udzielenia informacji adresowej dotyczącej Pana Antoniego Kranicha oraz Maksymiliana Kranicha informuję, że w Wojewódzkiej Bazie Ewidencji Ludności i w Centralnej Bazie Danych osoby o takim imieniu i nazwisku nie występują.

Jednocześnie informuję, iż dane osobowe zgodnie z art.29 ust.4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (Dz.U.Nr 133, poz.883) mogą być wykorzystane wyłącznie z przeznaczeniem, dla którego zostały udostępnione.

z up. Wojewody Pomorskiego
Bogusław Ciempisz
 Bogusław Ciempisz
 Z-ca Dyrektora Wydziału
 Spraw Obywatelskich i Migracji

POMORSKI URZĄD WOJEWÓDZKI
 (7) w GDAŃSKU
 WYDZIAŁ SPRAW OBYWATELSKICH I MIGRACJI
 80-810 Gdańsk, ul. Okopowa 21/27
 Tel. 301-15-33, tel./fax 301-17-30

SO.III.5113/75/05

T: K-518/518 Pom. (b)

Toruń

Wronich A gata

V. Skarty informacyjne

K-13

1. 25.6.74.
 ++
 H. Kranich Agata

2. ^{548/P.} 548/P.

3. KOP
 Toruń

4. 1

5.

6. - - - - -

7.

8. Franciszek Veronika
 a.d. Komorowski

9. ur. 31.08.1892, Białoty
 pś. Włocławek

10. Toruń, Batorego 11

11. emigr. 6. III 1940 r. Fort Toruń VIII
 16. IV 1940 - 25.4.45 r.
 Ravensbrück

12. Rel. Rucyńska

1
 2 - 528/8
 3 - Batalion Juiwci
 Torun 3
 4 - Kranich Agota
 6
 8
 10
 12 Wankiewicz Zofia: 2 dziejow melu oporu
w Toruniu powiecie tor. podluzes
olupacji hitl.
 Roczn. Tor. r. 80 nr 15, s. 57-70
 K. A arezet w dn. 6-9. III. 40 w Toruniu. Prawdop.
 materiala do "Bat. Juiw", w tym bowleu esnie
 verte!

1974 Krasnicka Agata z d. Dangel
matka

KoP
Tomu
2

Tomu Michalowski S 2
na puźnie do Ravensbrück Zabawa i
1939 w 1945
miejscu awantury
septembra 81 w - nie byta zaangazowana w prac
konspiracyjny - wyta za kadm-
tem Michalowskiego

518
 ++ 1974 Rwanicki w/ Agate / ciska Habska
 dwiżarska plebiscy fare Wam i Karmu 2d. Dargel
 Mr. Bazar S...
 Toruni KOP 4

10 Toruni, Michalowa 52 W...
 Pledn. Rav. str 371 nr ob 3195
 transport Poczty. - Toruni 16 IV 1970

Wmiandke w rel. 2/Pam Potacny Ostajduj

relacje da p. Bieruachka p. Rucynickie 72/Pam
 plit kontaktow, qelna rosta awent qivinqer i Zabardzi

verte

arentowano yeshuereviciu estonkov KOP "Gruveldu"
 i Pol. Olley; Nepodległościowej, którzy nawiązali
 kontakt z „Bat. In.”
 K.A arentowano, z miastem: cóska Heling
 wraz z...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

++
15 VI 74
Tornii

Rvansch Agata zd. Dargel Tornii 5
C. Franciszka - Weronika zd. Komorowska (matka + Heleny M.)
nr. 3 VIII 92, Bractwo pw. Olsztyn
Zamieszkała w chacie Zgrom. Tornii Kucharskiej 52

Wskazywana siostry podchorążej, żyła przy mężu (mieszki)
w czasie okupacji mieszkała Tornii ul. Batorska 11
W tej miejscowości odbywały się spotkania i ćwiczenia KOP
agentowane III KdW, wyjechała w Finlandię VIII partem obóz
Ravenbrück od 16. IV 40 do 25. IV 45 nr oboz 3195
tzw. bezdomek przez Szwedów Czerw. Krzyż
Będąc w obozie przemycała żywność dla chorych przeby-
wających w blokach chorych
Wróciła do Torunia 1945/46
mieszkała do ZBOWiD

12. Relacje napisane w Rucianiskach 2 VII 79 (Kontin. 3 kolumn)

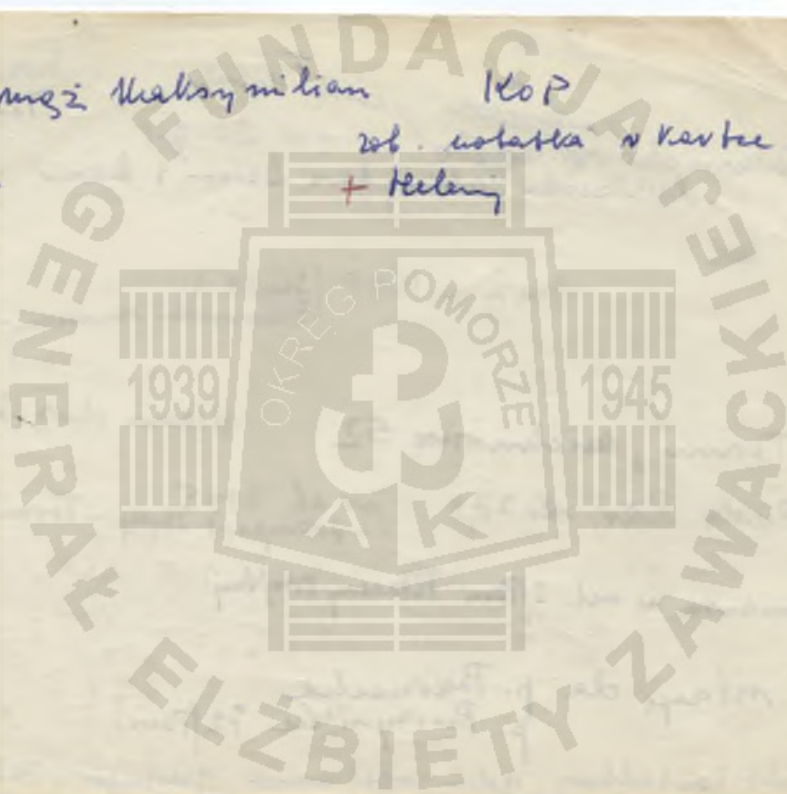
++
1937
9 dni

mgr Maksymilian

KOP

zob. notatka w kartce c. 10

+ Helena

1. 9

2. ~~Asen~~ Asen i miernicz

4. ⁺⁺ Kranich Agata 5. ed. Dargel

6. . . .

8. Franciszka Weronika
ed. Komisarowski

9. ur. 3. VII. 1895 Białoby
poc. Włocławek

10. Toruń, ul. Bostorego 11

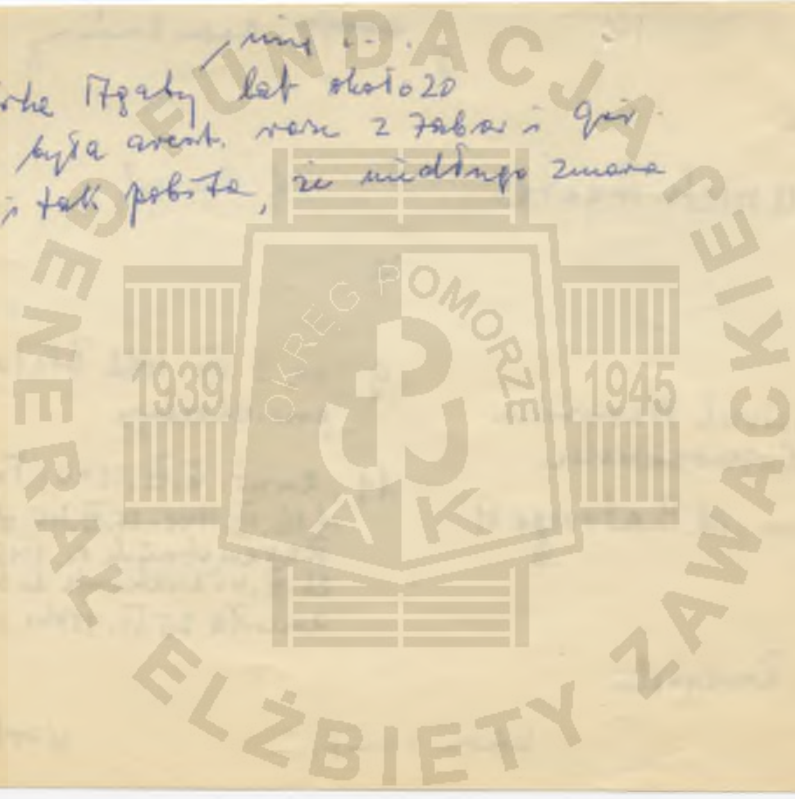
11. awant. 6. IV. 1940. Fort Toruń
od 16. V. 1940 - 25. V. 1945 obóz karc.
Rakowicki nr. 3145
26. V. 45 ewakuacja do Świeży
zmarła 25. III. 1974. w Toruniu

12. Rel. Ruszyńska

Asen i miernicz

vorte

W dniu 17.01.1945
była awant. w re. z 7.01.1945 i 9.01.1945
i tak powstała, ze względu na zmianę

+ Kranich Stgata

7

vel. W. Krasnymskiy br. 1306
 evka Franko i Franko
 v Bratislave v. 1942
 v okupacni doba, pod. V.D.P. 15
 vbyvatel v zbrane
 pri ul. Bratislava 11. D-ca. por. m. Allan Laborovki
 Anst. torane z cirk. Kelen; 3111-14921. Fort VIII - Raveusko
 Tam vybita komu v. 1944. Zmar. 25. 26. 1974
 mynecion z abou. Vrota 1944/46. v Tomani.

mr. oboroy 3195. Cifoukmi 2Kof.

5.22.5.22

KOP. 8
~~Batelski i Lenczy~~

Pomorze

1897 - Toruń

Ravensbrück

+ KRANICH AGATA

Rargel

Nazwisko i imię

Nazwisko penieńskie

Pseudonimy

Nazwiska okupacyjne

Franciszek i Weronika Komorowska

3.08.1892 Białuty pow. Olstyn

Imiona rodz. nazwisko, metki

Data i miejsc. urodz.

Toruń Mickiewicza 52

25.06.1974 w 1973 r. Toruń

Adres obecny

Data i miejsc. śmierci

Zródła i zapisy biograficzne: Lista emigrantów Kote

Ravensbrück od p. Baranowskiej

"Kiedrzyńska wyd. II, str 341
Toruń

verte

JMB

II Kiedrzyńska, Buch opom v FKL. Ravensbrück. ZBoDi s
Katowice 1976. Zjed. międzynarodowy v Jasowcu.

str. 140 z relacji Marty Baranowskiej.

"Pracuje w kuchni Elzbiety Góralskiej, Agate Krawicki
z Tomińca, Wandy Krause z Bydgoszczy, Seliny Stankowskiej
Polki z Mairzee-Wielkiej diekety, - mieszkanie
pomagamy do tej pory chorym Syfaryzom w więzieniu.
do karminacji je. 5/1/72

Str. 210. relacja Puranowskiej w Tadeusza. Prace w kuchni
"Schellknudni" Agate Krawicki i Góralskiej, te ofiarne Polki
mi opowiadały o jednego dnia w dożywianiu biednych
w Strafblocku".

z relacji Rucynskiej Wandy nr. 31/II Tomii.

Rareń przebywały w Forcu III z Tomińca od 7. III 1940 r.
potem Ravensbrück

Toruń
9

Kranisz Agata [Kranich]

z d. Dangel

transport z Bydgoszczy - Toruń

z 16. IV. 1940

nr ob. 3195

Razwolski... s. 37A

5.22.5.22. 2151P
Pomorzanie R 139/II Tomia K.O.P. 10
Batallion Liniowy
Warszawski

++ Kromosko Agata Dargel

Frauciszek i Weronika zd. Pomorskie nr. 3.08.1892 Białoty pso. Dłoty
domin dlicznicza 22 25.06.
nr. 1974 w dominii

1) Łobza
2) Łobza w lotach w Katoe Warszawskiej odp. Pomorskiej
3) rel. Kierownicy Kromoska nr. 31/II. Pomorzanie 139/II Tomia.
domin

Dranich Agata

zamieszkała wraz z mężem Mariuszem
i córką Heleną

Towarz. M

2. Batalion Saperski

Narodziła się z dziejów ruchu oporu.
Roczn. Tor. 15 s. 60

RP-94

Иванич Агета

Томи 12
КОБ

206. ств. 85 листа поз. 7

пр. мур. К. Бессевишки, Поэзия вольно
орг. кавсп. в м. Токенин.,
с. 85 (библ. Инд.)

18. XII 04

Mranich Agota

Tomni 13
BOP

zob:

Lawacke E., Szkice z dziejów
Wojskowej Służby Kobiet,
Tomni 2001, wyd. II, s. 253,
284, 288

Wp. 14/14

T: K- 518/518 Pom. (a)

Torun

Gracich Skleus

W. Party informacyjne

W. 15

518 / Par
2

R.P.
3. Toruń 1

1.
+
4. 8-41

4. Krawiec Helena 5

6.

8. Maksymilian Pyata 7
zd. Dargel 9 wr. 11. IV. 1948

10 Toruń 11 arest. 6. IV. 1948. wsyja. Batalion
smierci

12 ml. brata, inf. Ruczynski W. Toruń, Mickiewicza 41/6,
T. Zaluski, Toruń, Broniowskię 54/5

FUNDACJA
CENTRUM
OKRĘG POMORZE
AK
WYNAKIEWICZY
ELŻBIETY

1. 2. ~~445 P.~~ 518 3. Tom 8

4. + Kranich Helena 5.

6. -

8. Maksymilian Agata 9. 11. 03. 1918, Wieniec
 z d. Dargel

10. Tomi, ul. Batorego 11 11. 6. 03. 1940 Fort Tomi

12. Rel. Ruczyński

KOP 2
Tomu

† Kramich Helius ^{ur. 11.12.1918}
r. Maksymilianu; Regaty z d. Dąbki
Zaw. w Tomu ul. Bobrego 11

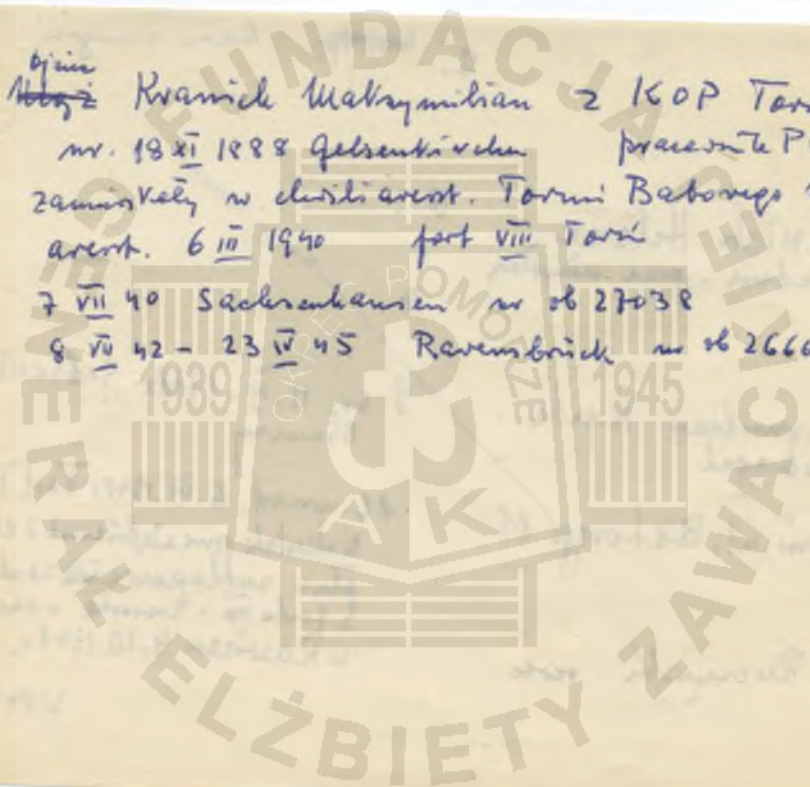
inf. P. Szw. Szw. - nie były zaangażowane w prace
konspiracyjne; były ze sobieniem
miłobanice
pamięćna Zabawostka

całk. Maksymilianu Kramiche
zob. ligimam... str 38

1.		2.	~~...~~	Baon smigci	Torun ¹⁴ KOP
4.	Kranich Helena	5.			
	uzent. średnie - prac. nieston				
6.		7.			
8.	Maksymilian Rępa	9.	wr. 11-12-1941r.	Jebsenkirchen - Pieruny	
	z d. Wangel				
10.	Torun ul. Bohows 11	11.	enod. 6. 12. 1940r.	Fort Torun	
				Wokentale mazijskicuna i chrosoby	
12.	Rel. Ruczynska			stna zuplopowawia zochila	
	verte			z fordu 114 - zuzwola u redziny	
				w Rawiczu 4. 10. 1941r.	
					verte

++
1977
Gdańsk

~~1977~~ ^{Gdańsk} Kwamicki Maksymilian z KOP Tarni
nr. 18 XI 1888 Gelsenkirchener pracownia PKP
zamieszkały w dawnej areszt. Tarni Babońskiego 11
areszt. 6 II 1940 fort VIII Tarni
7 VII 40 Sachsenhausen nr ob 27038
8 VU 42 - 23 IV 45 Ravensbrück nr ob 2666

Toruni 5

+
- 4x41 + Kwansch Helena
c. Makymylysiene i apaty z d. Davgel
nr. 11 III 1874 Gelsenkirchen Mchm
amiskata w chwieciwent. Toruni, ul. Batorq 11
miskomptu skoty srednia
w mskamni rodnici odlystaj na zebrawa estau.
kai 120P z dec por nez Pefonicki Zabarovskun
awent. 6 III 40 sadrome w Fartu VII w Torunin
wskotek choroby fime w 1940 zistata zwolmone
z Fartu VIII (nolopkane).
Zmawta w rodbny w Rawiern 4x41v
18. Na podstawi relacji brate podate W. Ruozyn'she
Toruni Michlucina 92/2 (kwertec. 5 km)
liqman. byja tak byte w crasi awent. Geringusa i
Zabarovskun, w wbrata zmawta

5.22.5.22

Pomorze

R124/II Toruń

K. O. P. g.
~~Katolicki i Amicki~~

+ Kronika Główna w Helu

Maksymilian i Agata z d. Barzel

11.03.1918 ^{Niewy.} g. Eisenkirchen

Toruń ul. Batorego 11. (okupacyjny)

4.8.1941 w Rawie

Zwolta

1) ul. Piłsudskiego Kamień ul. 31/II Toruń

2) wykop w ścianie kościoła Nowobłogosławski w Rydzynie
sł

zwolniona z forte jako dziewczyna
grzebią amanta
5.22.5.22

7

+

K.O.P.
"Batalion
"Smierci"
Rzeszowski

Pomocze

B. 129/ Toruń

Kranich Halina wd Helena

Nazwisko i imię

Nazwisko penienske

Pseudonimy

Nazwiska okupacyjne

Maksymilian Agata z d. Dergel

11.03.1918 Gelsenkirchen-Niemcy

Imiona rodz. nazw. matki

Data i miejsce urodz.

4.8.1941 w Rahnieru

Adres obecny

Data i miejsce śmierci

Zródła i zapisy biograficzne:

z relacji
verte mo

Toruń

Z wykazu członkini Kółka Ravensbrückanek
z Bydgoszczy. Aresztowana 6. III 1940
w Toruniu, ~~wywieziona do Ravensbrück~~

Z relacji Rucyńskiej Wandy nr. 31 / II. Toruń

Rezum. inzynierki w Torcu VIII II Toruń. 7. III 1940.
Potem Ravensbrück.

Z. ul. W. Raczyńskiej z 2-7. 1979 r. nr. 129/II Toruń na
podstawie relacji brata.

H. Krausowa córka Maksymiliana i Agaty z d. Dargel.
nr. 11. 3. 1918 - Niemcy. Wykrot. - średnie, Waleriana do K.O.P.
k-tem. był por. ter. Laborski Alfons. W mieszkaniu w drzewie
jej odbywały się zebrańia c.d. K.O.P. Aresztowana 6. III. 40. Osadzone
w Torcu VIII. Inwolucione z powodu choroby. Zmarła w rodzi-
ny 4. 3. 1971 r. w Racine, Matka - do Ravensbrück. J.M.

5 pp "Batalion Janczy" 8
 14 Krausich Helena 5 "Pravoslav" (prawdop.)
 6 7 "Batalion Janczy" 8
 8 9
 10 11 11a 1945
 12 Wankiewicz Zofia: "Z dziejów melm cypru
 w Toruniu i powiecie tor. podczas
 okupacji hitl."
 Roczn. Tor. r. 80 nr 15, s. 57-70
 R.H. aresztowana razem z matką Agatą; opeem w 6-9. III
 1940 w Toruniu. Pravoslav. materia do "Bat. Jan."
 verte

W tym czasie

w tym czasie. Ardentowa podległa artylerii
KOP, "Gruwaldka" i Pol. Akcji Niepodległościowej,
którym nieiszczyli kontakt z "Bst. Sm.

W tym czasie. Ardentowa podległa artylerii
KOP, "Gruwaldka" i Pol. Akcji Niepodległościowej,
którym nieiszczyli kontakt z "Bst. Sm.

W tym czasie. Ardentowa podległa artylerii
KOP, "Gruwaldka" i Pol. Akcji Niepodległościowej,
którym nieiszczyli kontakt z "Bst. Sm.

W tym czasie

Kil. 518 P.

K. O. V.
10+9

+ Kosmich Helena w. 11. III. 1948.

+ 4. 4. 41. r. z. Makymilianowa: Ręchy

FUNDACJA
ENERGETYK
ELŻBIETY ZAWACKIEJ
OKRES PÓŁNOCNY
1939 1945
AK

nr 518 Pa

10

Zbiory E.Zawackiej, II 1980 r.

K.O.P.
Toruń

KOP
+ Kranich Helena /11.III.18,+ 4.X 41/ ur.w Gelsenkirchen Nadrenia,c.Maksymiliana i Agaty z d.Dargel,zam.Toruń ul.Batorego 11. W mieszkaniu rodziców odbywały się zebrania członków KOP z dcą A.Zaborowskim. Aresztowana 6.III 40 w związku ze w wyspą "Batalionu Śmierci",osadzona w Forcie VIII w Toruniu.W r.1940 została zwolniona warunkowo "urlopowana" na skutek choroby płuc.Zmarła u rodziny w Rawiczu.

Zróżdła:-relacja brata

- inf.Ruczyńskiej W.,Toruń,Mickiewicza 92/2
- inf.T.Zalewski,Toruń Broniewskiego 54/5

✓ razem z rodzicami

...nawracane kradka do minilego KOP Zaborowskiego

Kronika Helena

Tomuś A.
2 Batalion Szwecji

aresztowana w marcu 1940 wraz z matkami:
Maksymilianą i Agatą

Współpracuje z, z dziejami ruchu oporu...
Roczn. 15 s. 60

HP-94

a

TORUŃ - BATALION ŚMIERCI ^{12.}

1941⁺ KRANICHOWNA HALINA vel Helena
ul. Słowiańska poległ, Miest. Walka s... 214
nau. w Toruniu; czł. organizacji „Batalion
Śmierci na Wolność”; aresztowana, wyzionęła
w Forcu VIII w Toruniu, przesłuchana i rozstrzelana
w porośniętej gęstolinie, nieznane miejsce.

+ y
Kwamich Helewa

Torun 13

biogram

zob. pr. mgr. K. Berszyński, Jazw słowackie
ang. kausp. w m. Torunia..., s. 89
(bibl. Fund.)

Wdł. XU104

Stranick (Halaska)

Toruni 14
KOP

zob. Gajsiomowski A., Komenda
Obrońców Polski - 1945
Toruni 2012, s. 84

zł. 1x'14

Kramich, Helene

Torun 15
GDP

zob. Lawacka E., Szkice z
dziejów Wojskowej Służby
Kobiet, Torun 2001, wyd. 2.,
s. 253, 284, 288.

MP. IX '14

ARCHIWUM

Elżbiety Zawackiej

poz. 518

data wpływu

Agoda:
Toruń, Baboego 11

Toruń

Kronich Helena i Agod

Kranich Helena i Agnieszka

Zakład Produkcyjny w Legnicy
TECZKA DO AKT
SWW 1824-331 ZN-96/1

